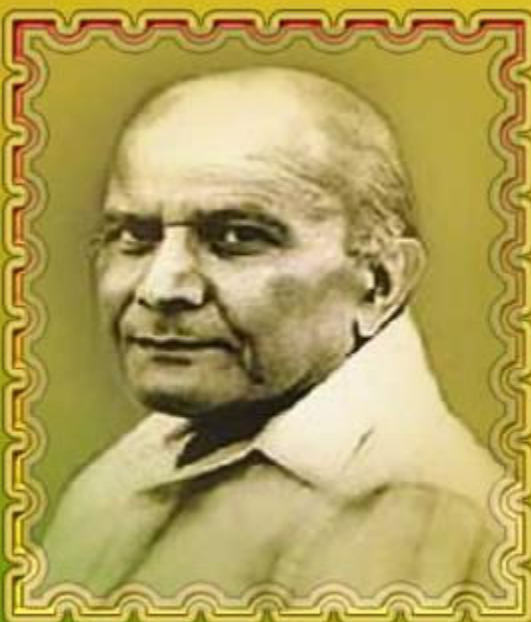

دکتر غلامحسین یوسفی

”شهریار“ین

یارالایحیالیقی

ترجمہ: علیرضا ذیق

دکتر غلامحسین یوسفی

ترجمه : علیرضا ذیحق

"شهریار" ین یارادیجیلیغی

"شهریار" ین شعر لریندن ترتیب وئریلمیش بالاجا بیر مجموعه ، 1308 - نجی گونش ایلینده ، ایلک دفعه اولاراق حییی قطعینده چاپ اولدو و چوخ چکمه دن اونون اکینجی چاپی 1314 - نجی ایلده یئنی دن یاییلدی.

بو مجموعه ده شهریارین "کؤینه بین قوخوسو ، بیر گئجه "قمر" له ، منیم شهریار لیقیم ، یانیب یاخیلماق ، شاعیرانه مسافرت " و بیر سیرا بئله نکي گؤزل و آخیجی شعر لری وار ایدی و استاد ملک اشعراء بهار ، دیوانا یازدیقی قیسا جا مقدمه ده ، شهریار ائله بیر جوان تانیتریر کی "دولغون استعداد و یوکسک قریحه سی " واردیر و "سئویملی یئنی بیر سبک" ایله "چوخ یاخشی و عالی گله جه گی" اولاجاق دیر.

بو ایل لرده شهریار "طب" فاکولته سینده دانیشجو اولوب گنج لیک ایل لرینی کئچیر تسه ده ، اونون شعری اؤز تاثیر قووه سی له بؤیوک ادبیاتچی لارین نظرینی جلب ائدی. ایل لر اؤتوری و بالا - بالا "شهریار" تخلصی اونون حقیقی آدی سید محمد حسین بهجت تبریزی نی بوسبوتون اؤز تاثیر دایره سینه آلیب شهریارین شعری و آدی دیل لر ازبری اولور. اونون چوخ جیلد لی و حجم لی دیوانی ، نئچه یوللار چاپ اولار کن عؤمرونون سونونا جان (1285- 1387) چوخ آدلی و آد سان صاحیبی ایدی.

شوبه سيز كي شاعير ليك ده شهريارين پارلاق ذوقي و بؤيوك بير استعدادي وار ايدي. اونون بوتون شعر لرينده درين دويغو و حساس بير روح دالغالا نير كي چوخ ياراديحي و قاباقجيل بير خيال قانادي ايله اوچماق دادير و شعر لري هر خصوص دا اولورسا اولسون بو اؤزه ل ليگه ماليك دير. يئني ليگه علاقه سي و بديعي بير ديل داليجا گزمه سي شعر لرين دن بوسبوتون آيدين دير. نيم يوشيچ او چون و اونون اثرلري ايستيقباليندا يازديقي شعر لر و هابئله بير سيرا كلاسيك فورمالارا اويوميان اثرلرينده ، قالب ، تعبير و پوئز يا ديلي جهتين دن و حتتا خيال صورت لرينده ، اونون چوخ جهت لي و يئني ليگه آديملايان ياراديجيليقي داها آرتيق ديره ماليك دير.

بؤيوك اسكي ادبيات استاد لاري نين اثر لري ايله ، اؤزه ل ليك له سعدي و حافظ ياراديجيليقي ايله نه قَدَر الفت و باغلي ليقي اولورسادا ، اونون اؤزونه مخصوص بير من ليك و كيم ليگي وار كي اودا شعرديلينه آزادليق لا ياناشماسيدير. خلقين دانيشيق ديلين دن سئچديگي كلمه لر و تركيب لر و اونلاري شعرده ايشله تمك ، بو ادعاني ثبوتا يئتيرير كي او هئچ واخت كلاسيك اسلوب لارين اسيري اولماير و هميشه ايستير كي بير ديلين بوتون وارليق و باجاريقين دان ، وار قووه سيله فايدا لانسين و انده بيلسين كي اوره گينده كي دوشونجه و دويغولاري چوخ آخيحي ليق و آيدين ليق لا بيان ائتسين .

مضمون دا، ديل ده و سئچديگي كلمه لرده بو تَهَر آزادليق داليجا گزملك باعيت اولوب كي چوخلو حسابا گلمه ين وكلاسيك شعر ديلينه آغيرليق و يا كؤلگه سالان لفظ لر ، تركيب لر و موضوع لار اونون شعرينه يول تاپا و بعضا اونون سؤزقورولوشونون واحد ليگين ، اؤز تأثيري آلتينا آلا كي بو ايش سؤز استاد لاري نين تنقيدينه سبب اولوبدور.

شهريار ديواني نين چوخ حصه سي اونون غزل لرينه شامل دير . بير سيرا مشهور شعر لري ايسه غزل شكلينده دير .خصوصا اوشعر لري كي

موسیقی استاد لاری طرفیندن بسته له نه رکن آواز لا اوخونوب لار . اونون اود آلولی ناکام عشقی ده کی باعیت اولوبدی دانیشگاهی بورا خارکن حیات طرزینی دییسه و آردیجا یئنی بیر عرفانی - ایلا هی عشقین آتشی جانینا دوشه ، اونون سئویملی غزل لری نین آدلیم لیقینا داها آرتیق سبب اولدی . بونا خاطر ایسه ، شهریارین شعرلری قصیده ، قطعه ، مثنوی و باشقا فورما لاردا دئییلسه ده کی دیوان دا بیر پارا بئله نکی شعرله " مکتب شهریار " آدی وئریلرگک دیر کی ایلک نوبه ده ، شهریار ی بیر غزل شاعیری آدلاندیراق .

آما اونون بیر سیرا غزل لرینده ، سعدی نین خوش یونولموش ایجازلی و بیر گه ریتم لی غزل دیلین دن و حافظ ین چوخ استعاره لی و درین مفهومی توره دن ایهام لی یارادیجیلیقیندان آرا سیرا ایز گؤرونورسه ده اونلارلا قیاس دا چوخ ساده و عامیانه بیر دیلی واردیر. ائله بو ساده لیک و عصرین دیلینه اویغون اولان بیر دیل ده یازیب یارتماق ایسه ، اونون یاشارلیق رمزی دئمک دیر . شهریار شعرلری نین خلق طرفین دن آرتیق سئویلیب اوخونما سبب لرین دن بیری ده ائله بو دور.

" ت.س. الیوت " یازیب دیر : " شعرین اساس مقصدی یالنیز لذت وئریجی لیک دئییل ، بلکه تازا تجربه لر ایله یئنی آنلام لار بیان ائتمک دیر او شئی لردن و دویغو لاردان بیز لر اونلاری حیس ائدیپ دوشونسه ک ده اونلاری نه سایاق توصیف ائمه گه قادیر دئییلیق . بئله لیک له شعر ، بیزیم دوشونجه و آنلام لاریمیزا وسعت وئریب دویغولاریمیزا تمیز لیک و اینجه لیک باغیشلیر . "

شهریار ، یوکسک و حساس روحی ایله و دولغون استعدادی نان ، بئله نکی عالم لری حیس ائدیپ و اؤز خیال قانادلاری ایله دوشونجه و تأثیراتینی ، عامیانه دیل و اصطلاح لاردان بهره له نه رک ، بدیعی شعرلر له جیلوه لن دیریپ دیر. ائله بوناگوره ایسه ، اونون شعرلری هامی یا معنالی ، سئویملی

و تأثیرلی گؤرونور. آما بو آرادا اوشعر لر کي محتوا ، مضمون ، ديل ، ايهام و تعبير جهت لرین دن آرتیق سهمانلي و تمیز دیر سؤز استاد لاري طرفین دن داها چوخ سئولیر.

بونا خاطر ده شهریارین شعرلرین دن سئچیلیمیش بیر مجموعه دوغرولدوب ترتیب وئر مک ، فارس شعر و ابیات خادم لري طرفین دن همیشه لیک بیر ضرورته چئوریلمه لي دیر.

شهریارین الوان بویالي بیر یارادیجیلیقی واردیر . جور به جور مضمونلار دا و فورمالاردا شعر دئییب دیر. وطن ، تاریخ ، دین ، جمعیت و زامان واقعه لري حاققیندا دئیگی شعر لرده آز دئییل . اونلاردان بیر سیراسی دا چوخ مشهوردي مثلا قصیده لردن " عزیز آذربایجانا اتحاف ، شهرور قوناغی و توحید " ، غزل لردن " سسلن آي قادین ، آذربایجان ، مناجات و هابئله " فرهنگیمیز " قطعه سی ایله "تازری نین " سسی مثنوی سی.

یئنی لیک داليجا گزه ن ذوق و قریحه ، درین و اینجه دوشونجه لر له قاریشاراق اونون شعرینده اؤز عکس صداسینی تاپیری. مضمون تازالیقی ، خیال صورت لري ، استعاره لرو حتتا شعرین فورماسی اونون دیوانی نی چاغداش شاعیر لرین شعر لرین دن بوتون لوک له آیریر. اوندان یادیگار قالمیش سئویملی و شور یارادان غزل لردن باشقا ، " نیشابورون گون باتانی " ، " گئجه افسانه سی " ، " دنیز سمفونی سی " و " تخت جمشید " مثنوی لري ده چوخ شهرت قازانیب دیر. اؤزل لیک له " حیدر بابایه سلام " پوئه ماسی کی آذربایجان تورکجه سین ده یازیلیب دیر.

شهریار چوخ یارادیجیلی و آدلیم بیر صنعتکار دیر کی حتتا اونون سئچیلیمیش اثرلری ده ائده بیله ر چاغداش فارس شعری نین آن اوجا زیروه لرینده اؤزونه یئر آچا ...